Sitta kah kultuuripõllule

Üleilma “täitsamehed” - onud ja tädid, arutavad juba ammu, millise summa eest osta näitlejat, muusikut, kunstnikku, ajakirjanikku, et neid siis müüa. Looja on kaup, kahjuks. Kaupmehed teevad diili, on diilerid.

Teatridiiler - see kõlab jubedalt. Aga see öeldakse välja ilma igasuguse võltshäbita, mis siis, et nimetused ei ole nii kõrvariivavad. Milline on diileri eetika, milline on müügimehe missioon? Üks vaid, osta odavalt ja müüa kallilt. Kas seda saab teha eetiliselt?

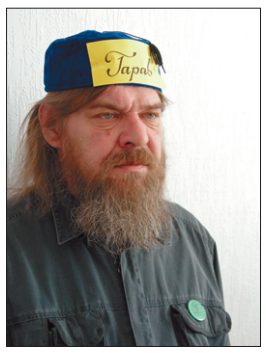

Kas kaubal on missioon? Mida mõtleb riiulil ostjat ootav viinavaat? Kas pesumasinal on õigus öelda, et tahab puhata ja jõudu koguda? Mis siis saab, kui mister Propper enam ei avita.

Suitsupakk on kaup kindlasti. Suitsetaja jaoks minev kaup. Sellele kaubale on kogu Euroopas kõigis kauplustes sildid kleebitud, väikeste variatsioonidega, aga põhisõnum on: “Suitsetamine võib tappa.” Kaup tapab ja seda kaupa ostetakse üle ilma. Kui ostetakse, siis hind tõuseb.

Kui ma kellegi käsul kleebiks oma otsaette sildi “Mikomägi tapab”, siis kaotaksin kohe õiguse mõelda. Tõsi, tänase loogika järgi mu hind tõuseks ja sisuliselt ei oleks tegu valetamisega, sigaret võib tappa tõesti ja inimene võib ka.

Kaupa ei pea koolitama, ta ei pea õppima, ta ei vaja kasvatust. Kauba isa ja ema on raha. Ja kui isaraha emarahaga diili teevad, siis poegkaup ei mõtle, vaid mängib, mida vaja, lolli, kui vaja, valetab, kui vaja… on õilis, kui vaja, vaidleb vastugi, kui on vaja.

Tuleb rõõmus olla vaid, et teatrite ustel pole veel silte, et teater kahjustab raskelt sinu ja sind ümbritsevate inimeste tervist. Olgu selline silt nii söödav ja müüdav, pandav kui tahes.

Loojatel on õnneks publik, lihast ja verest sugulased, sõbrad. Mine tea, kui teater oleks sisustatud kaubariiulitega, kui palju seal siis inimesi käiks?

Teatrikülgede toimetaja
Margus Mikomägi

UGALA TEATER

MAIKUU MÄNGUKAVA STATSIONAARIS

T 2. 18.00 Onu Vanja (Olustvere loss) 2:40 / välja müüdud
T 2. 19.00 Helesinine vagun (väike saal) 2:10 / 80.-
K 3. 19.00 Saateviga (suur saal) 2:00 / 100.-
N 4. 18.00 Aarete saar (suur saal) 2:15 / 60.-
R 5. 19.00 **VIIMAST KORDA** Orkester 2:00 / 80.-
L 6. 18.00 Püha Susanna ehk Meistrite kool (suur saal) 2:30 / 100.-
E 8. 13.00 Väike Tjorven Soolavareselt (suur saal) 2:20 / 70.-
E 8. 18.00 Väike Tjorven Soolavareselt (suur saal) 2:20 / 70.-
T 9. 19.00 Anna Karenina (väike saal) 3:40 / 150.-
K 10. 13.00 **VIIMAST KORDA** Lumekuninganna (väike saal)1:15 /40.-
N 11. 19.00 Libahunt (väike saal) 1:20 / 80.-
R 12. 19.00 Koturnijad ehk kui nalja ei saa, siis meie ei mängi (suur saal) 2:30 / 80.-
L 13. 18.00 **VIIMAST KORDA** Terrorism (suur saal) 2:30 / 80.-
E 15. 19.00 Anna Karenina (väike saal) 3:40 / 150.-
T 16. 18.00 Onu Vanja (Olustvere loss) 2:40 / välja müüdud
K 17. 18.00 Onu Vanja (Olustvere loss) 2:40 / välja müüdud
N 25. 18.00 Väike Tjorven Soolavareselt (suur saal) 2:20 / 70.-

VÄLJASÕIDUETENDUSED

K 3. 19.00 Libahunt (NO99-s)
R 19. 19.00 Saateviga (Kuressaare Linnateatris)
L 20. 19.00 Saateviga (Kuressaare Linnateatris)

Mängukavas võib toimuda muudatusi.

Juba on müügil ka suveetenduse «Kolm klaasikest kirsiviina» piletid! Vaata lisaks www.ugala.ee

Piletid Ugala kassas E-R kell 12-19, L-P tund enne etendust (tel 433 3876), Piletimaailma müügikohtades ja www.piletimaailm.com

Sakala VIKERRAADIO 1182

Keegi teeb ja keegi vaatab

Lavastaja MERLE KARUSOO vastab küsimusele, mis teater on, miks teater on, ja eeldab, et teatrisse kogunetakse mõtlema.

Teatri kohta on läbi aegade kogunenud nii palju definitsioone, et võiks öelda - teater ei ole defineeritud või et teatrit defineeritakse kogu aeg ümber. Kõige lihtsamaks kahanenud määratlus pärineb Peter Brookilt: keegi teeb ja keegi teine vaatab. Tegelikult ütleb ta, et vähemalt kaks teevad, muidu oleks puulõhkumine, kui keegi pealt vaatab, samuti teater. Aga “vähemalt kaks teevad ja vähemalt üks vaatab” on samuti küsitav, sest rollimängudes näiteks ei ole vaatajat väljaspool tegijat. Rollimäng on, eks ole, see, kui kamp huvilisi koguneb näiteks 13. sajandi kostüümides ja püüab käituda (või sõdida) tolleaegsete kommete kohaselt.

Õige pole ka see, mida tavatsetakse meenutada, kui poliitilistest tõmblemistest kõrini on: kogu maailm on teater - ja omistatakse see ütlemine Shakespeare’ile. Tegelikult ütles Shakespeare tõenäolisemalt, et kogu maailm mahub näitelavale. Tõlkimise küsimus. Ja see viimane on tõsi - lavalaudadele mahub kogu maailm ja lavastada võib kas või telefoniraamatut, nagu ütles Panso, võib-olla kedagi tsiteerides.

Arvatavasti seletab teatri olemust ja vajalikkust iga tegija isemoodi. Kõigil on omamoodi õigus ja keegi ei saa otsustada teise eest. Nii saan minagi rääkida ainult neist aspektidest, mis mulle korda lähevad. Ja mulle läheb korda see, et teater räägib asjust, mida ei tohi unustada; mille üle ikka ja jälle mõtisklema peaks.

Merle Karusoo oma tänastest tegemistest

Mai lõpus peaks Eestis nägema MHATi kool-stuudiosse neli aastat tagasi võetud noorte venelaste etendust. Nüüd nad lõpetavad ja alustavad oma teatrikarjääri Eestis. Neil ei ole oma diplomilavastust, sest kursusel on kokku üle kolmekümne inimese ja lõpulavastused on tehtud “eestlaste”, nagu neid Moskvas nimetatakse, suunamist arvestamata.

Et nad ei tuleks meie publiku ette tühjade kätega – ei tea kust –, teeme Toomas Lõhmustega nende elulooliste andmete ja teatrikooli ajal kirjutatud muljekirjandite põhjal lavastuse.

Osalen Draamateatri loomenõukogu töös.

Lõpuks ometi on avanenud Voldemar Panso arhiiv. Ma loen nüüd oma õpetaja päevikuid ja Andrus Kivirähk hakkab ka lugema ja on lubanud kirjutada sellega seonduvalt näitemängu, mille ma siis loodetavasti järgmiseks teatripäevaks lavale toon.

Merle Karusoo, Eesti Draamateatri lavastaja, Raplamaaga otseselt seotud aastatel 1987-1998, mil oli Pirgu mälusektori juhataja. MART SOOMRE foto

Tõe jälile püütakse jõuda siis, kui Teebat tabab katk

Parimaks näiteks on minu jaoks Oidipuse müüt (ja jätkem õnnetu härra Freud siinjuures täiesti rahule!).

Lühidalt: Teeba kuningale ennustatakse, et tema vastsündinud poeg tapab ta ja abiellub oma emaga. Kuningas käseb poja tappa, aga poeg satub teise kuningriiki kasulapseks. Täiskasvanuks saades läheb temagi - Oidipus nimeks! - Sfinksi juurde ja saab sama ennustuse osaliseks. Et isa mõrva vältida, lahkub ta kasuvanemate juurest, keda ta oma pärisvanemateks peab, kohtab teel kerjuse riietes vanameest, kellega tüli tekib, tapab selle - oma isa! -, jõuab Teebasse, kus vajatakse kuningat, abiellub linna kauni leskkuningannaga - oma emaga! Tõe selgudes torkab endal silmad peast välja ja läheb pagendusse.

Tõe jälile püütakse jõuda alles siis, kui Teebat tabab KATK.

Noh, ja siit võib iga autor, iga lavastaja ja iga vaataja ise edasi mõtelda, mida üks või teine oleks pidanud tegema või tegemata jätma ja kuidas lugu teda ja tema aega võiks puudutada. Milline on kellegi jaoks moraal? Variante on palju:

- Ei tohi tahta teada oma saatust?
- Ei tohi oma saatusele vastu astuda?
- Ei tohi lasta tappa või enese juurest ära saata oma last?
- Ei tohi jätta kasulapsele teadmist, et ta on pärislaps?
- Ei tohi põgeneda oma vanemate juurest?
- Ei tohi varjata ennast võõraste sulgede taha?
- Ei tohi tappa?
- Ei tohi abielluda endast nii palju vanema naisega?
- Ei tohi tahta tõde teada saada?

Ja nii edasi. See eeldab, et inimesed, kes teatrisse tulevad, viitsivad mõtelda, et neil on lausa MÕNUS mõtelda. Et nad sinna kogunevadki koos mõtlema. Tunded tulvavad niikuinii, kui laval on armastus ja surm.

Kui keegi tegijatest endist räägib, et teater on lihtsalt meelelahutus, siis ärge arvake, et ta peab silmas tühja loba ja kulunud nalja. Ta tahab ütelda, et see, mida on vaja meeles pidada ja mille üle mõtiskleda, ei pea olema esitatud keerulises kõnes.

Ühes me võiksime ühel meelel olla, nii tegijad kui ka vaatajad: teatrist tulles peaks olema kerge olla, ükskõik, kas me nutsime, naersime või nutnaersime, naernutsime. Nii kerge peaks olema olla, et see on peaaegu õnnetunne.

AGA - mõnikord me tuleme teatrist rahututena, peaaegu pahastena, ja pildid nähtust kummitavad meid päevi. Need on ilmselt meie elu parimad etendused ja me mäletame hetki neist veel aastate pärast.

HEAD TEATRIAASTAT ja palju rahutukstegevaid etendusi!

Katariina Lauk - Tiina.

Libahunt Paka mäel

Juuni keskel mängitakse Raplamaal Raikküla vallas Paka mäel August Kitzbergi legendaarset näidendit “Libahunt”.

“Libahundi” suveetenduse lavastab Andres Lepik. Peaosades mängivad Katariina Lauk (Tiina) ja Külli Teetamm (Mari). Tegu on kaks suve tagasi Lihula linnusemäel mängitud “Libahundi” lavastuse taassünniga, mis Raplamaal Pakal kindlasti saab teise, uue hingamise.

Kunagi Lihula linnusemäel kokkusaanud trupp saab sellel suvel taas täies koosseisus kokku, teeb Paka paemurrus proove ja mängib. Esialgsete plaanide järgi annab trupp Raikküla külje all vaid neli etendust.

Peale eelnimetatute mängivad Pakal hundimängus kaasa Lii Tedre, Helene Vannari, Indrek Pangsepp ja Väino Rast. Külarahvana on lubanud etenduse õnnestumisele kaasa aidata Rapla Riinimanda kooride lauljad. Etenduse kunstnik on Priit Pangsepp, laulud õpetab osalejatele selgeks Feliks Kütt.

Lavastaja Andres Lepik on öelnud, et kui lavastuses hunti pole, pole ka lavastust. August Kitzberg omakorda laseb pimedal vanaemal arutleda: ”Jaah… ilm on asju täis, millest meel ja mõistus jagu ei saa. Vaatad ja vaatad küll, aga ei näe midagi!” Paka paemurrus näeme, seekord “Libahunti”.

“Libahunt” on omamoodi mõtteline järg möödunudsuvisele “Paka ballaadide” kontserdile.

Margus Mikomägi

Külli Teetamm - Mari.